Poste Restante

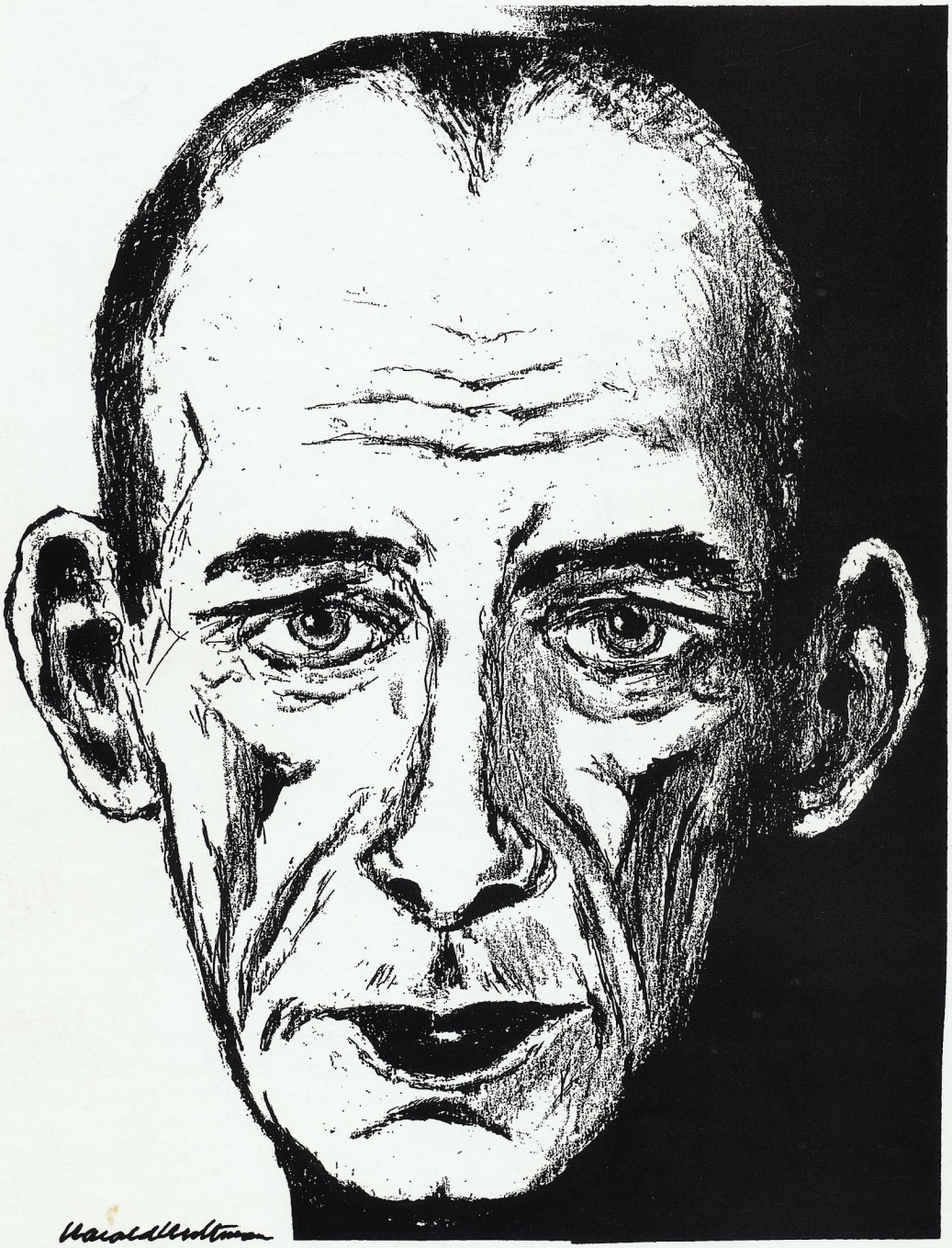

Medlemstidning för Nils Ferlin-Sällskapet · Nr 1 2005

MANY THANKS

Kristus lovade oss en del
(om man får tro evangelierna och Paulus)
Dock rörde det sej om ett annat rike
ett ovanomland, så till sägandes,
och otaliga år har gått sedan dess.
Nu ser jag likväl i mitt sjukrum
på sidan tre i Norrtelje Tidning
hurusom atomkraftskommissionens ordförande
i New York
Lewis Strauss
i sitt senaste världsuttalande förklarat
att märkvärdigt
(och direkt oförskämt mot alla strikt
vetenskapliga kalkyler) vore
om människan inte allaredan här på jorden
skulle komma i åtnjutande av
sådana relativt enkla behagligheter, ex.vis, som
kostnadsfritt lyse
och evigt liv.

Krig nämner han inte
men troligtvis faller det på sin egen orimlighet
ty riskfritt, predikar han, kommer vi
inom kort att färdas
under och på och över haven
och alla slags sjukdomar skola försvinna.
Ja, krämpor och sjukdomar rullar väck
som på gummihjul
och som hade de aldrig funnits.
Vad kan jag väl mindre
– å egna och andras beprövade vägnar, säja
än many thanks, mr Strauss, many thanks!

Men evigheten är det väl inte så viktigt med.

NILS FERLIN
Ur "Från mitt ekorrhjul", 1957.

I den ovan citerade dikten ur Nils Ferlins sista diktsamling nämner skalden Norrtelje Tidning.

På sidorna 8 – 15 i detta nummer av Poste Restante berättar Harald Hultman, chefredaktör för Norrtelje Tidning 1955-71, att Nils Ferlin under hans tid ibland medverkade med notiser i tidningen. Men innan Harald tog över rodret för NT var relationen mellan Nils och Norrtelje Tidning tidvis frostig!

Omslagsbilden:
Ferlinstudie i tusch och krita av Harald Hultman, tidigt 1960-tal.

Ordföranden har ordet:

Slumpens skördar?

Häromdagen hade vi styrelsemöte i Ferlin-sällskapet. Jag hade städat en garderob och längst in hittat en papperskasse fylld av gamla dagstidningar från 1925. Ingen aning hade jag om varför de gömts där och en genombläddring gav inte någon ledtråd. Där fanns också ett exemplar av "Vårt Hem" från 1953. Jag slog upp den på måfå. Ett stort foto av Nils Ferlin såg mot mig! Det var en artikel om "De glömdas skald" av signaturen B.M. och där fanns också en redogörelse för ett bisarrt inslag i Ferlins liv, det som rörde hans fängelsetid. Med lätt hand brukar episoden gås förbi i det som skrivs om honom. Det kanske därför kan vara intressant att återge vad som hände med Nils egna ord.

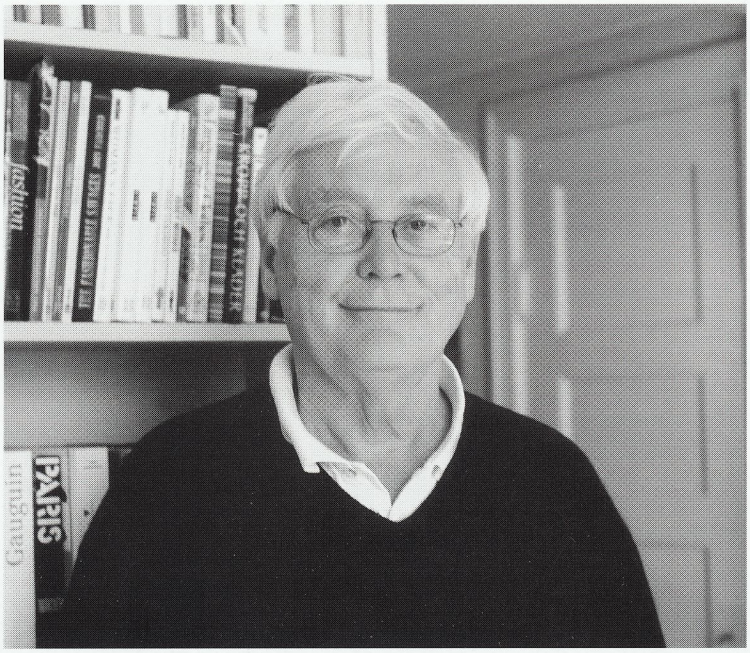

Jan Mårtenson, ordförande i Nils Ferlin-sällskapet.
Foto: Esse Jansson

Bakgrunden var hans ekonomi, som när händelsen utspelade sig någon gång på tjugotalet, som så ofta var i botten. Då tog han ett tillfälligt påhugg som krogvakt på ett café i Filipstad. I dörren skulle han skilja agnarna från vetet och inte släppa in "stökiga" element. Och jag citerar i förkortad form:

"En dag kom tre hästhandlare till kaféet, varav Nils Ferlin kände två. En av dessa var medveten om att han inte var så presentabel. De båda andra däremot var nyktra och lugna och kunde kliva in i värmen. Den tredje bad Nils ordna så att han också skulle få komma in. ´Du förstår´, sa han, ´den där tredje karln är hästhandlare som vi, och han lurade oss kapitalt med en hästaffär för en tid sedan. Nu har jag bestämt mig för att jag ska ta revansch.´

Nils Ferlin var då som nu en människovänlig själ. Han talade med kafévärdinnan och så småningom gav hon med sig. Om Nils Ferlin ansvarade för den ´oregerlige´, skulle han få komma in.

Så började ett köpslående på ´hästskojares´ vis. Det blev kaffe och kaffekask i långa banor och naturligtvis fick den som skulle luras dubbelt så mycket kask som de andra.

Så småningom hade hästhandlarna, som ville ta revansch, fått den tredje mannen dit de ville, trodde Ferlin, ty han fick några sedlar som tack för hjälpen. Men dagen därpå upptäckte den lurade hästhandlaren att han inte bara gjort en dåligt hästaffär utan också blivit av med sin plånbok. Det blev naturligtvis en väldig uppståndelse och snart började Nils Ferlin tycka att de där pengarna han fått brände en smula i hans ficka. Stulna pengar var i alla fall stulna och det var nu någonting helt annat än ersättning för en lyckad ´affär.´

Så kom polisen och saken kom inför rätta. En av domarna var en rådman som var en mycket mäktig man i den lilla staden och han hade ofta förargat sig över Nils Ferlins kåserier och dikter som gisslade stadens styrelsemän. Nu skulle han ge igen.

´Visste Ferlin när ni tog emot pengarna, att de hade stulits´, frågade han.

´Nej´, sa Nisse. ´Det kom jag underfund om så småningom.´

Men utan en sekunds tvekan dikterade rådmannen till protokollet:

´Ferlin erkänner, att han visste, att pengarna var stulna, när han tog emot dem.´

Den unge Ferlin blev så perplex att han inte kom sig för att protestera. Domen löd på tre månaders fängelse ´för delaktighet i stöld´.

´På fängelset i Karlstad läste jag bibeln´. berättar han. ´Jan Fridegård hade rätt när han talade om jättestora vägglöss. Det fanns gott om sådana på stillot. Men för övrigt var det ganska hyggligt, fast det var under kålrötternas tid. Jag kommer ihåg att vi brukade använda de rostiga blecktallrikarna till att rista in meddelanden till medfångarna´.

Och Nils konstaterar att ´kanske den där fängelsetiden trots allt hade något gott med sig".

Jag berättade i ett tidigare nummer av Poste Restante om mitt föredrag på Ferlindagen i Länna för ett par år sedan. Det ägde rum i en pastoral idyll intill den 700-åriga stenkyrkan, på en grässlänt ner mot sjön, alldeles bredvid Nils första stuga i Roslagen, innan han bytte upp sig och blev "styckegodsägare". Den lilla stugan var dold av ett prunkande syrenbuskage.

Jag citerade en av hans dikter, den med slutraderna: "Lugnt ljuder i huset en vinterdag / en snickares kloka hammarslag." Just då, precis i det ögonblicket, kom ljudet av hammarslag från Nils Ferlins hus.

Likadant nu. Dagen före vårt ferlinsammanträde hittade jag artikeln med intervjun längst in i en garderob. Slumpens skördar, eller ligger någonting annat bakom?

Med varma ferlinhälsningar
JAN MÅRTENSON

Gamla exemplar av Poste Restante efterlyses

En förhoppning som jag länge närt är att för Nils Ferlin-sällskapets räkning kunna binda in alla nummer av Poste Restante från starten. En av våra medlemmar, Vera Lundberg, har i samband med sin flytt från radhus till lägenhet varit vänlig och skänkt oss en komplett samling av Poste Restante från och med nr 2 1969 till och med nr 1 2004.

Nu undrar jag om någon i sina gömmor har tidigare exemplar, från starten 1962 till och med nr 1 1969, och som kan tänka sig att skänka dessa till Nils Ferlin-sällskapet?

Jag tar tacksamt emot dem på adress: Annika Luttropp, Surbrunnsgatan 55. 8 tr., 113 27 Stockholm. Tel: 08- 32 99 84 (kvällstid och helger).

Vill ni att jag ska hämta tidningarna är förutsättningen att ni bor i Stockholm. Då gör jag det gärna efter överenskommelse om tid och plats per telefon. Det vore roligt om Nils Ferlin-sällskapet kunde få äga en komplett samling av Poste Restante!

ANNIKA LUTTROPP
sekreterare i Nils Ferlin-sällskapet

Vera Lundberg har skänkt en komplett samling av Poste Restante från åren 1969-2004 till Nils Ferlin-sällskapet. Foto: Annika Luttropp

Ewert Ljusberg gästar Ferlindagen i Länna

Ewert Ljusberg, som fick Nils Ferlin-sällskapets trubadurpris 2003, gästar årets Ferlindag i Länna i Roslagen, en dryg mil söder om Norrtälje. Den äger rum söndagen den 14 augusti kl 14.00 på Kyrkvallen intill Länna kyrka. Ferlindagen inleds med en temagudstjänst i kyrkan kl 12.00

Ewert Ljusberg är så välkänd att han knappast behöver någon närmare presentation. Tillsammans med Bernt Johansson gav Ewert Ljusberg ut en Ferlin-skiva 1988, till 25-årsminnet efter Nils Ferlins bortgång. Den hade titeln "Splitter nya visor – Nils Ferlin" och återutgavs som CD 2003.

Ove Engström skrev om sin kollega Ewert i Poste Restante nr 2 år 2003 att han "räknas som en av våra största vissångare och underhållare. Med sin karisma och sina roande och tänkvärda program lockar han publiken ut på vådliga färder mellan komik och tragik. [- - -]."

Ferlindagen i Länna instiftades 1981 – tjugo år efter Nils Ferlins bortgång – av Länna hembygdsförening, som alltsedan dess svarar för detta årliga evenemang. Här har många av våra trubadurer framträtt under de gångna åren.

I år firas alltså Ferlindagen för 25:e gången i närheten av den lilla stuga i Länna kyrkby som Nils och Henny hyrde sommaren 1944, och där Nils då sammanställde diktsamlingen "Med många kulörta lyktor". Här vistades paret av och till under några år. I december 1947 köpte så Nils "styckegodset" Norrboda, som också ligger i Länna församling.

ESSE JANSSON

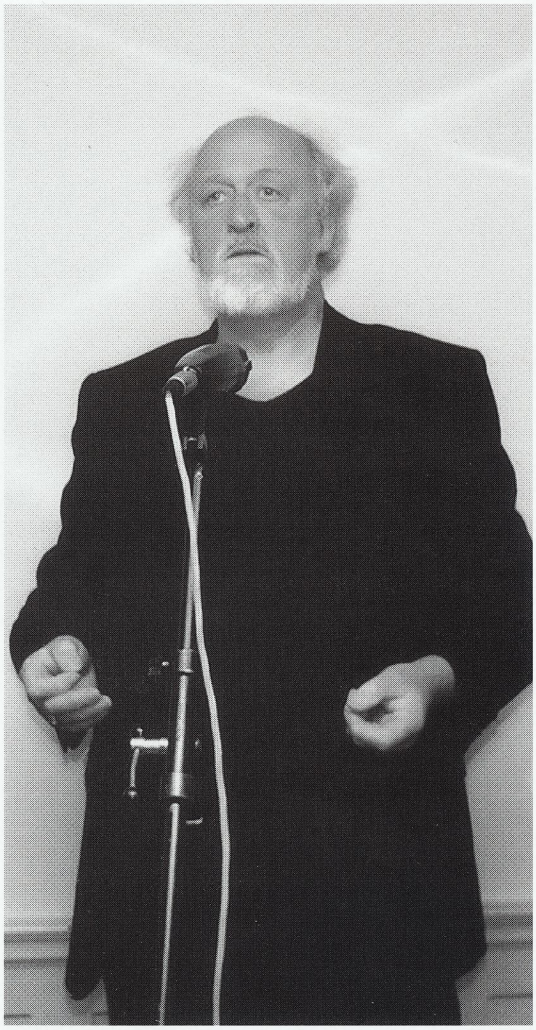

– Jag är djupt tacksam för detta pris, sa Ewert Ljusberg när han vid höstmötet 2003 fick ta emot Ferlin-sällskapets Trubadurpris, Foto: Esse Jansson.

Musikstund med Ferlin på konditori Kafferepet

Torsdagen den 26 maj kl 18.30

bjuder Nils Ferlin-sällskapet på en musikstund med **NILS FERLINS VISOR** på Konditori Kafferepet vid Ferlins torg Klarabergsgatan 35 i Stockholm.

Köp Dig något gott från Kafferepets rika urval

Koppla av och njut! Hjärtligt välkomna!

Medlem i

NILS FERLIN-SÄLLSKAPET

blir man genom att sätta in årsavgiften 150 kr

(studerande och pensionärer 100 kr)

på pg **35 21 55-6.**

Glöm inte att skriva namn och adress. Skriv tydligt, texta, tack!

Lyckad kväll med prisutdelning

Ett 60-tal medlemmar – bland annat en nybliven, som åkt från Norge för att delta – mötte upp vid höstmötet den 21 oktober, Nils Ferlins dödsdag, då 2004 års Ferlinpriser delades ut. Platsen var Riddarsalen i Grillska Huset, Stadsmissionens Konferens- & Festvåning vid Stortorget i Gamla stan i Stockholm.

För prisutdelningen svarade Ferlin-sällskapets ordförande, Jan Mårtenson. Katarina Frostenson, lyriker och ledamot i Svenska Akademien, fick – som berättades i Poste Restante nr 2/2004 – motta Ferlin-priset på 25 000 kronor.

Katarina Frostenson utkom under hösten med en ny diktsamling "Karkas – fem linjer" och ur den läste hon nu några dikter.

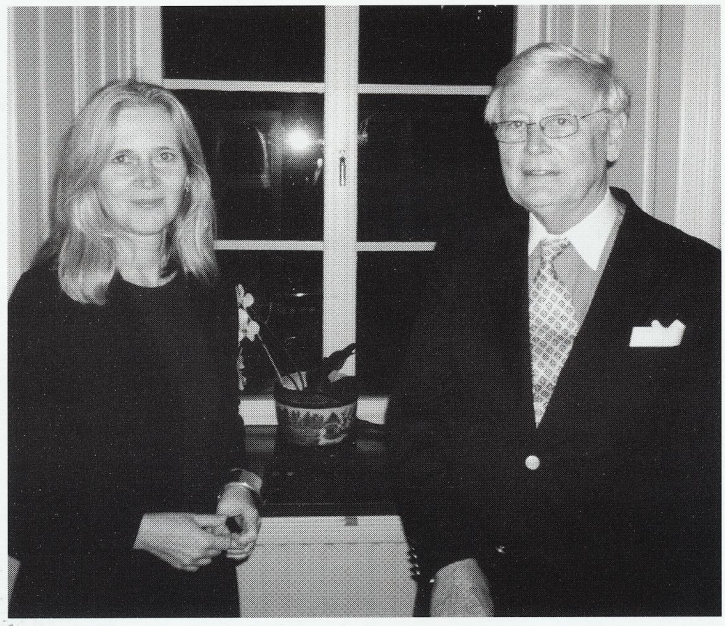

Katarina Frostenson mottog Ferlinpriset av ordförande Jan Mårtenson.

Trubadurpriset på 15 000 kronor gick till Finn Zetterholm som förutom att han är en välkänd trubadur även skriver böcker och dramatik. Förra året utkom han med en ny barnbok, "Lydias hemlighet – ett magiskt konstäventyr".

Finn Zetterholm underhöll med egna visor.

– Ferlin har betytt mycket för mig ända sedan tonåren, berättade han för Ove Engström som gjorde pristagarintervjun med honom, publicerad i Poste Restante nr 2/2004.

– Hans dikter är som en sorts besvärjelser eller predikotexter. Många strofer kan jag utantill och rabblar ibland tyst för mig själv. På ett vis är nog Ferlin för oss svenskar vad Shakespeare är för engelsmännen, han har givit oss bevingade ord att ta med oss i livets alla skiften, sa han fortsättningsvis i intervjun.

Finn Zetterholm tackade för priset genom att underhålla de församlade med egna visor. För den övriga underhållningen denna kväll svarade Monika Lilja och Sven Lilja med visor av Evert Taube, Henry Iserman reciterade dikter av Ferlin och Lilian Ahlm och Tor Englund läste växelvis några av Ferlins kärleksdikter.

Som avslutning framförde Ove Engström sin tonsättning av Ferlins enda valstext, "Ölandsvalsen". Det var en helt igenom lyckad kväll i en fantastiskt fin lokal!

ANNIKA LUTTROPP, text och foto

"Värmlandskväll" kring Nils och Selma

Det var ett fullsatt auditorium som samlats till den "Värmlandskväll" som arrangerades Kungliga Biblioteket i Stockholm den 6 oktober 2004. Kvällen var initierad av Ferlin-sällskapet ordförande, Jan Mårtenson och Karin Söder, ordförande i Selma Lagerlöf-sällskapet, och på programmet stod förstås landskapets två stora namn, Selma och Nils.

Jan Mårtenson, ordförande i Nils Ferlin-sällskapet och Karin Söder, ordförande i Selma Lagerlöf-sällskapet hade initierat den "Värmlandskväll" som hölls i Kunglig Biblioteket i Sockholm.

Jan Mårtenson svarade för en kort levnadsteckning av Nils Ferlin och Karin Söder berättade i en kort historik om Selma Lagerlöf.

En av de två författarnas beröringspunkter var faktiskt Klarakvarteren i Stockholm och efter det att Ove Engström framfört Ferlins "På Arendorffs tid" berättade Birger Haglund om Selmas tid i de kända kvarteren och sjöng sedan en visa av Bellman.

Lilian Ahlm och Tor Englund reciterade några av Ferlins kärleksdikter och Ove Engström berättade om hans schlagertexter och sjöng så sin egen tonsättning av "Ölandsvalsen", Nils enda nedtecknade vals. Han framförde även sin tonsättning av "Cirkus", som skalden skrev till minne av sin mor, Elin Nathalia.

Tor Englund berättade medryckande om Ferlins resa till Köpenhamn och Karins Söder kvitterade med att berätta om en resa till Köpenhamn som Selma företog.

När Selma Lagerlöf debuterade med "Gösta Berlings saga" fick hon en positiv recension av Gustaf Fröding i Karlstad Tidning, hon fick även "uppbackning" av den danske litteraturkritikern Georg Brandes i Politicum i Danmark 1893. Därefter var hennes lycka gjord och hon är inte bara välkänd i Danmark utan runt om världen. Selma Lagerlöf fick Nobelpriset 1909 och blev ledamot av Svenska Akademien 1914.

Birger Haglund sjöng åter Bellman, "Träd fram, du nattens Gud . . .". Maria Karlsson, styrelseledamot i Selma Lagerlöf-sällskapet, och som skrivit en avhandling om Selma, berättade om hennes relation till sin alkoholiserade far, vilken avspeglas dels i den försupne prästen i "Gösta Berling saga", dels i "Körkarlen" från 1912, som är författarinnans mörkaste roman.

Ove Engström framförde – påpassligt med tanke på ämnet – Ferlins "En skål i bröder", tonsatt av Tor Bergner.

Karin Söder och Jan Mårtenson avslutade så en trevlig och lärorik kväll.

ANNIKA LUTTROPP
text och foto

MANUSSTOPP
för nästa nummer av
Poste Restante
är den 31 augusti 2005

HERDARNA

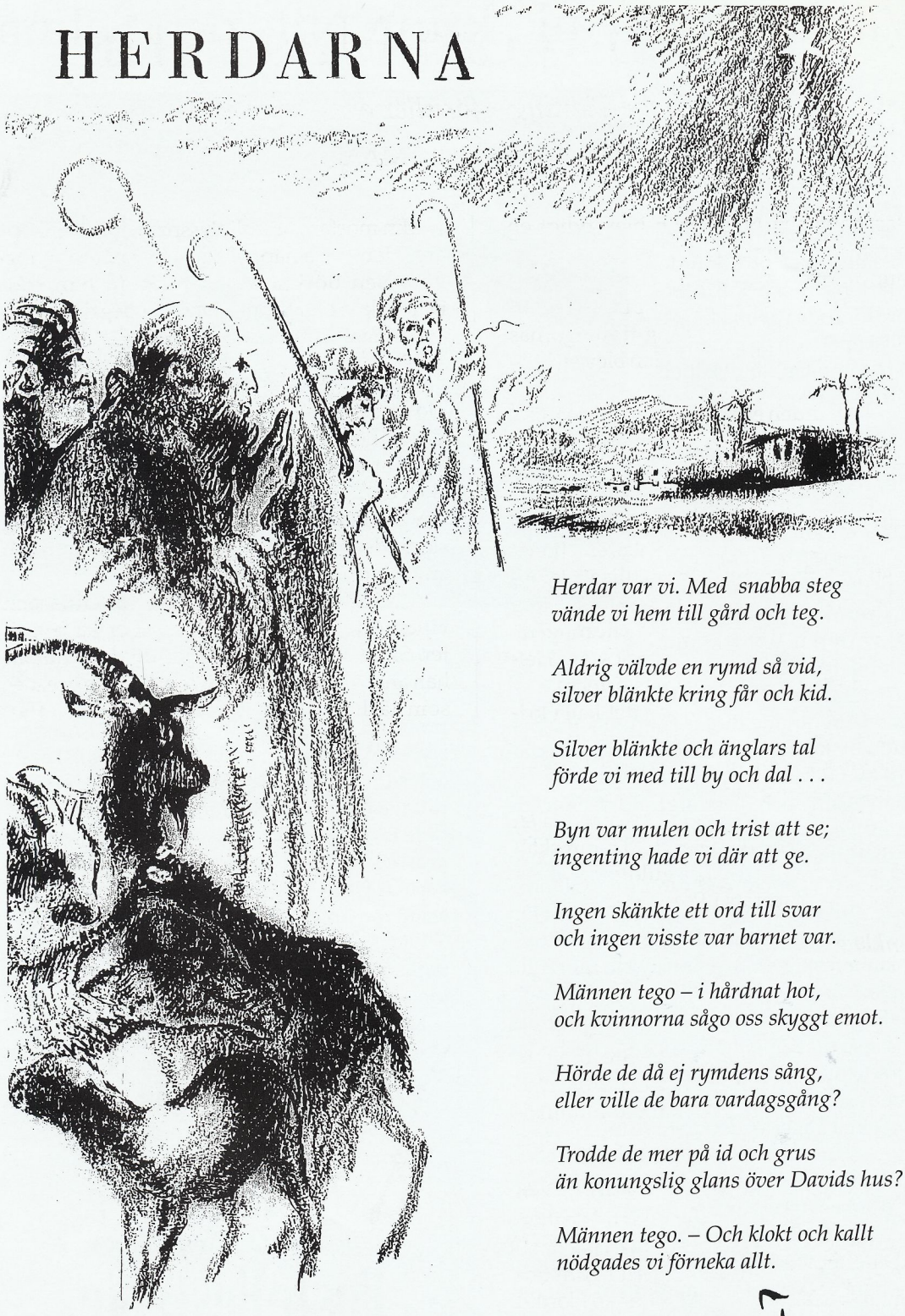

Herdar var vi. Med snabba steg
vände vi hem till gård och teg.

Aldrig välvde en rymd så vid,
silver blänkte kring får och kid.

Silver blänkte och änglars tal
förde vi med till by och dal . . .

Byn var mulen och trist att se;
ingenting hade vi där att ge.

Ingen skänkte ett ord till svar
och ingen visste var barnet var.

Männen tego – i hårdnat hot,
och kvinnorna sågo oss skyggt emot.

Hörde de då ej rymdens sång,
eller ville de bara vardagsgång?

Trodde de mer på id och grus
än konungslig glans över Davids hus?

Männen tego. – Och klokt och kallt
nödgades vi förneka allt.

Dikten trycktes i Norrtelje Tidning med femton års försening.

”Inte ett ord om Nils Ferlin”

Norrtelje Tidning – för eller emot skalden

HARALD HULTMAN

Klarabohemen Nils Ferlin blev tidigt en profil i pressen. Hans ömsom ironiska ömsom medkännande skaldestycken vann folkligt gehör. Till en banalare bild av Ferlin som ostyrig stridstupp bidrog tidningarnas karikatyrer och spaltskrönor. Han blev en kändis i de stora drakarna.

Men när skalden efter kriget lämnade Klara och tog sin tillflykt till Roslagen ställdes förhållandet till pressen där på sin spets. Förhållandet till lokalpressen, med andra ord.

Relationen mellan Nils och Norrtelje Tidning blev tidvis frostig. Versmakarens bohemiska stil, dryckesfasoner och nattliga telefonvanor störde kälkborgarnas trygga lunk. ”Inte ett ord om Nils Ferlin i den här tidningen” inskärpte chefredaktören Axel Ericsson. Helnykter livsföring var ortsbladets princip.

Klimatskiftet dröjde. Men då det kalla kriget förbytts i sin motsats kom skalden rentav att medverka som notisskrivare i lokaltidningen – och det med en noggrannhet i formuleringarna som fick Alf Henrikson att i en dagsvers för Dagens Nyheter skildra hur skalden då kunde väga orden på guldvåg. Dikten har tidigare publicerats i Poste Restante.

Det enkla anslaget

Låt oss ta det från begynnelsen som jag minns den. Jag växte upp i Roslagen. Min morfar Julius Nordin var från 1909 Norrtelje Tidnings chefredaktör och ansvarige utgivare, tidigare verkställande direktör. Han var därtill rådman, redare, sparbanksdirektör, kommunalpamp, ordensdignitär och – nykterhetskämpe. Generös men principfast.

Hans första läsupplevelse av Nils Ferlin kan ha varit strödikter i tidningar eller tidskrifter. Allvarsdjupet och det enkla anslaget tilltalade honom. Dessutom hade skaldens far varit tidningsman och farfar präst. Att rådman Nordin tagit del av Ferlins respektlösa diktböcker i sin helhet förefaller mindre troligt. I så fall borde småstadspåven ha reagerat.

Min morfar var radiolyssnare, inte skivköpare. Han hade näppeligen gjort några nyförvärv sen början av 30-talet då han från Damaskus och Kairo hemfört obegripliga inspelningar av arabisk musik.

Zarah sjöng Ferlin

Tio år senare kom han att i radio lyssna till Zarah Leanders högstämda tolkning av Får jag lämna några blommor – inspelad 1942 – skriven av just denne Ferlin. Då plockades vevgrammofonen ner från vinden och jag skickades att införskaffa två plattor, Zarah och en fosterländsk Jussi Björling.

Annars hörde Beethoven, Sibelius och Hugo Alfvén till morfars musikaliska favoriter. Skulle han inte ha slagit dövörat till om han anat vilka brända och destillerade oceaner som läskat deras strupar? Knappast. Han

Nöjd 50-åring läser ortsbladet på 16-årige Haralds skiss till julhälsning 1948.

Rådman Julius Nordin och hans dotter Svea Hultman porträtterade av Léo Holmgren.

kände ju till både Bellmans och Strindbergs trassliga leverne utan att ta avstånd från deras geni.

När morfar 1944 läste *Med många kulörta lyktor* fäste han sig vid dikten Herdarna. Han lät göra en avskrift av unge Ferlins poem för att kanske publicera den i Norrtelje Tidning. Där hamnade dikten först femton år senare, då jag i julnumret 1959 drog upp den på en helsida.

Vadan denna försening?

Jo, dikt må vara än så andlig. Men diktaren själv och hans andedräkt tål inte alltid nuets närhet. Legender ska framför allt inte tränga sig in i ens egen familj. Konstnärer kan bli obekväma husdjur.

Skaldeparet i Länna

Då ortstidningen efter en diktafton i Norrtälje 1945 förmodade att nygifte Ferlin lämnat bohemlivet bakom sig tog referenten grundligen miste. Det stod tydligt då skaldeparet slagit ner sin bopålar i Länna och allt oftare pendlade in till Norrtälje stadshotell för vidare eftersläckning hos hugade och hågade.

Ungefär som i följande Ferlinvers:

I glada vänners muntra lag
satt gubbarna och söpo
och skrattade i fulla drag
åt ryktena som löpo.

I ystra former blev det nattsexor i Norrtälje inte bara hos stadsläkaren, landsfiskalen och andra hedervärda borgare utan ofta nog hos nykterhetsivrare Nordins egen dotter och måg.

Av hälsoskäl lämnade den gamle rådmannen ungefär samtidigt det redaktionella rodret till Axel Ericsson, en beprövad journalist och stilist men knappast vad man föraktfullt kallar kulturknutte. Det stipulerades inte heller i kontraktet. Den nye chefredaktören såg som sin uppgift att efter förmåga – och den var inte dålig – föra arvet vidare i konservativ, kristen, bondevänlig och helnykter anda.

I ortsbladet möttes Ferlin nu med tystnad eller onåd. En nidbild av Norrtelje Tidnings tecknare Rolf Nyström – tillika typograf – illustrerar hur poeten där uppfattades. "Den kände Addarsnässkalden" levde inte upp till prudentliga ideal.

"Den kände Addarsnässkalden" tog illa vid sig av Rolf Nyströms karikatyr.

Visst värd en notis

I advent 1948 blev Nils Ferlins 50-årsdag förstås livligt uppmärksammad av pressen. Men redaktionsledningen i Norrtälje satte ner foten. Diktaren var numera ortsbo och visst värd en notis på familjesidan bland andra jubilarer under den namnlösa rubriken 50 år. Varken mer eller mindre. Hemmansägare och *författare,* än sen? Lokalt hade han ingenting uträttat. Norrtelje Tidning skulle inte formulera någon blomsterkvast.

Min mor Svea Nordin-Hultman, som svarat för det kamerala på NT men också skrivit vers och kåserier, blev upprörd. Själv hade hon lämnat företaget, och min morfar var vid det här laget oförmögen att vare sig tala eller skriva. Hon genomdrev dock en annan behandling av skalden i tidningen. I affekt skrev hon en spontant personlig hyllning under rubriken Får jag ge dig några blommor, Nils Ferlin? Hon valde att anknyta till en versstump à la Grönköping som hon ägnat Nils några år tidigare. Den slutade:

Men hur det är och hur det låter
så finns det alltid nån som tror
och alltid någon människa som gråter.
Du har gjort ditt, min storebror.

Trots svårigheterna ville hon göra ett försök till diktarporträtt "ty den som är rädd för Getsemane har alls ingenting att få eller ge". Hon tackade för vad Nils gett inte bara henne och hennes familj utan så många andra. Ja, inte var det lätt att finna ord att hylla en individ och poet som redan "tänkt alla tankar, känt och gett uttryck åt alla känslor, grubblat och våndats mer och skrivit bättre verser om livet och döden än de flesta". Så fick hemmansägaren, "drömmaren och dåren" Nils ändå sina vildvuxna blommor i Norrtelje Tidning. Känslan var inte att ta miste på, det gröncopensiska stilvalet till trots. Läsare som anat en maktkamp reagerade positivt. Några skickade blommor till tack.

Ferlins namn tabu

Men motviljan var nu kompakt i redaktionsledningen och Ferlins namn närmast tabu. Blivande TV-producenten och senare styrelseledamoten i Ferlinsällskapet Sören Larsson kom som volontär till NT 1949, samma år som min morfar avled. Då hade det inte stått en rad om Nils efter 50-årsdagen. Sören har själv ägnat en stor artikel i Aftonbladet åt förhållandet. Inte en rad?

Karikatyr av chefredaktörAxel Ericsson.

Chefredaktören: –Inte ett ord om Nils Ferlin i den här tidningen!

Rubrik i Aftonbladet till Sören Larssons artikel 1972.

"

Det var ju anmärkningsvärt, eftersom han bodde i spridningsområdet, mindre än två mil utanför Norrtälje, och alla andra tidningar skrev så mycket om honom. Jag försökte rätt snart få skriva om Ferlin, men chefredaktören Axel Ericsson sa:

– Inte ett ord om Ferlin i den här tidningen, kom ihåg det.

Anledningen till detta förbud var ett nattligt telefonsamtal.

Det var Ferlin som ringde när Axel Ericsson låg och sov. Han ville att tidningen skulle köpa en dikt av hans vän Osvald Lindsten, som han just då var tillsammans med. Axel Ericsson berättade att de två hade förefallit åtskilligt beru-

sade. Han hade sagt till dem att han inte ville diskutera diktköp så dags på dygnet, men att det gick bra att komma igen nästa dag.

– Hela natten höll dom på och ringde. Jag la av luren till sist, men då fortsatte dom att väsnas i den. Dagen efter ringde fru Ferlin och frågade om inte tidningen ville köpa en dikt av Nils Ferlin. Då sa jag att Norrtelje Tidning klarar sig bra utan Ferlin.

Senare kom det femtio kronor på posten från Ferlin. Det skulle vara ett bidrag att köpa kulturellt material för, vilket tidningen tydligen inte annars hade råd med, stod det på talongen.

Axel Ericsson skickade tillbaka pengarna och hörde sedan aldrig något om saken.

"

Så långt Sören Larsson i Aftonbladet 1972. Efter hand veknade chefredaktör Ericsson och lät Sören göra en kort intervju när Ferlin fått De adertons pris. Skalden skulle använda pengarna till att borra brunn, det var allt Sören mindes av telefonsamtalet. När diktsamlingen *Kejsarens papegoja* kom 1951 fick han faktiskt skriva om den, erinrade han sig också i Aftonbladet.

Fick inte citeras

Sen Sören slutat 1951 blev det tyst om Ferlin i Norrtelje Tidning. Medarbetaren Manfred Wiese, som redigerade både kulturspalten och den lätta sidan, tillhölls att varken nämna poetens namn eller saxa honom under Dagens citat. Namnet Ferlin skulle inte förekomma.

Så kom 1955.

Då Axel Ericsson oväntat avled 1955 föll det på min lott att ta över ansvaret. Med praktik och franska journaliststudier i bagaget hade jag några år medverkat i tidningen. Som Sveriges yngste chefredaktör fick jag följande hälsning från Norrboda med anledning av vaktavlösningen:

Högsta tid att skifta ror
tycker flera än du tror.
Nu är vår förväntan stor.
Kurs och segel sätt, min bror!

Den versformen nyttjade skalden nästan bara i dedikationer och gästböcker. Tonen var käckt maritim och budskapet undertecknat "gammeljungman Nils af Norrboda".

Slit och styvgöra

I mitt tack svarade jag att styrkan var liten, resurserna små och pressen så sliten att texten blev grå. Boktryckeriet utgjorde en särskild belastning. Det gällde verkligen att spotta i nävarna. Konkurrensen skulle sätta redaktionen på kraftprov.

Nils riposterade att han förstod problemen. "Tror du inte jag minns vilket styvjobb spaltskrivande kan likna?" Hans far slet ut sig som landsortsredaktör och själv hade Nils murvlat på Bergslagernas Nyheter. Tids nog

Nils och Henny Ferlin med en gäst, tio år efter förvärvet av Norrboda 1957.
Foto: Manfred Wiese.

skulle skutan vändas även om kursomläggning inte lyckas för alla.

När vi senare diskuterade hans medverkan i Norrtelje Tidning gällde det knappast nyskrivna dikter, utan ett eller annat äldre poem. Eller notiser, faktiskt. Det både värkte och kliade i pennfäktarfingret, försäkrade skrivaren i Länna.

Korthuggna notiser

Visst blev det emellanåt några rader från Nils, förmedlade av diktarparets alltiallo Hjalmar Almstedt. Mest plitade väl Nils ner sina små notiser för att ge "Addarsnäsar´n" – så kallade vi Hjalmar – en förevändning att använda redaktionen som värmestuga i Norrtälje.

Hjalmar kunde dyka upp vid kaffedags och lämna ett par mödosamt präntade noteringar. Korthuggna och anonyma. Stilistiskt passade de inte alls in i notisflödet. När jag en gång bad att åtminstone få signera med skaldens initialer svarade Nils att "då tror dom bara att du snott ur Nordisk Familjebok. Nej, låt det hellre vara".

Då Nils inte ville bli störd i telefon av journalister eller diktarbröder kunde han lite skämtsamt skylla på sina notiser till Norrtelje

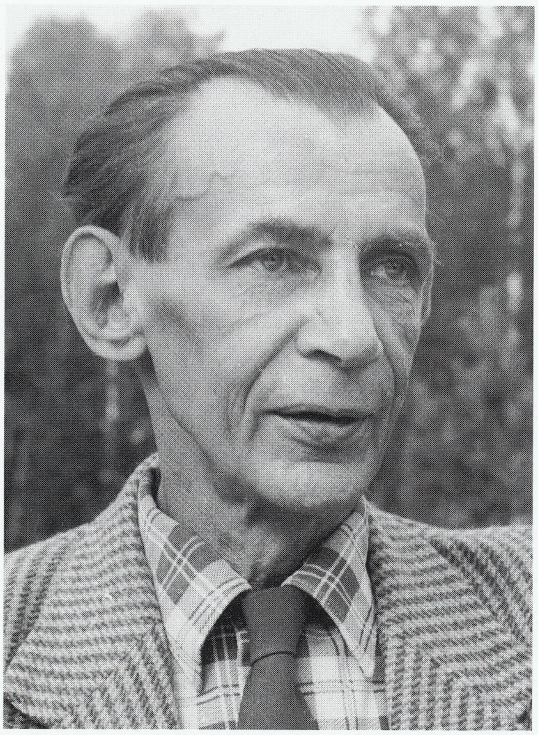

Nils Ferlin anno 1957. Foto: Manfred Wiese.

Harald Hultman tecknad av Börje Claesson.

Tidning. Detta är till en del den prosaiska sanningen om poetens blänkare i bladet. Undanflykten gav upphov till föreställningen att han regelbundet medverkade där. Det förklarar väl också Alf Henriksons stump i Dagens Nyheter.

"Jag ska ställa upp"

Visst utvecklade Nils och jag kontakten, även om tiden efter 1955 för skaldens del innebar längre sjukhusvistelser. Ångest, smärtor och varjehanda krämpor hade tidigare mest hanterats i öppenvård. Nu följde de sista svåra åren. Periodvis hade vi då föga förbindelse.

Men när han 1957 tagit sig samman till diktsamlingen *Från mitt ekorrhjul* ville han ge Norrtelje Tidning nyheten först. Vi enades om att Manfred Wiese var lämpad som intervjuare eftersom han också var en noggrann fotograf.

– Han laddar med flera rullar, lovade jag.

– Det blir väl pärs och pina. Men jag ska ställa upp. Det lovar jag, sa Nils. Och Henny skulle sätta på hurran.

Nyheten slogs upp över flera spalter på första sidan. Även om artikeln i sig inte var särskilt djupgående resulterade besöket i en bildskatt som inte minst Poste Restantes läsare fått

Ferlin fann fristad i Länna

Nils Ferlins nattliga san

"Ferlindikten" som Nils inte skrev

Vid 100-årsminnet 1998 hyllades Nils Ferlin med tre helsidor av Harald Hultman i Norrtelje Tidning.

glädje av. Flera av tidskriftens blivande omslagsbilder togs den gången av Manfred Wiese.

60-åringen hyllades

När 60-årsdagen närmade sig köade gratulanterna i Norrtelje Tidning. Evert Wallert skrev en prosadikt på temat "Du hörde honom komma – vi hörde honom genom dig".

I julnumret 1958 gjorde roslagsdiktaren Einar Malm ett försök att ringa in sin skaldebroder. *Ferlin 60 år?* "Och jag som trott att han redan levat i tusen – så bottenlös eller snarare tidlös är kvintessensen i hans djuptonande dikt som innerst inne handlar om människan som ett hjälplöst kringvirvlande stoftkorn i universums ofattliga tomhet: en sång som aldrig kan förlora sin giltighet."

Skalderna hade träffats och utbytt diktsamlingar i början av 30-talet. Men först sedan Nils ett dussintal år senare abdikerat som bohemisk skaldefurste i Lucidors och Bellmans efterföljd återknöts kontakten i Roslagens famn.

Vid halvsekeldagen hade Einar Malm gett uttryck åt "en from förhoppning att den roslagiska jordnärheten skulle skänka honom fot- och rotfäste och fylla hans bröst med friska flöden. Sig själv kommer man emellertid inte så lättvindigt ifrån – allraminst när man heter Nils Ferlin. Sitt dunkla arv, sin förtvivlade grundsyn behöll han – och även om gycklet och den förbrända ironin oftare vek för renare ingivelser förblev han i bysamfälligheten en utanförstående särling". I Roslagen hade broder Nils ändå samlat sig till nya betydande diktverk och inte utvecklat "andra ålderstecken än en påfallande kursiverad dödslängtan".

Inte ny, för all del. Men allt tydligare och djupare. Den kändes påtaglig långt innan skalden låg på sitt yttersta.

Redo för seglatsen

Då vi sista gången sågs i Uppsala förhösten 1961 var Nils redo för seglatsen. Han gick bort den 21 oktober. Vid det tillfället befann jag mig på ett lite längre besök i Moskva. Före avresan hade jag berett Norrtelje Tidnings hantering av dödsbudet.

Det blev förstås många minnesord. Lännaprosten Sven Solén var vidtalad. Han hade stått Nils nära och ofta besökt honom vid sjukbädden. Hans minnesruna fick den tvåspaltiga rubriken En sträng moralpredikant.

Skalden hade aldrig klagat över sitt öde, skrev prosten och fortsatte: "Nils Ferlins styrka låg i hans lidelse för det som är äkta och sant och hans skarpa blick för det uppblåsta och oäkta. Han var en sträng moralpredikant, fast han ofta klädde sin förkunnelse i gycklarens ord. Han såg döden som den store avslöjaren och utjämnaren."

Ett ljust avsked

Till den ljusa begravningsakten i Heliga korsets kapell på Skogskyrkogården i Stockholm mötte författare, konstnärer, diktälskare och personliga vänner upp i hundratal. Norrtelje Tidning företrädde av både chefredaktör och styrelseordförande. Henny blinkade och sa att "det här skulle *somliga* ha sett".

Mycket har sagts och skrivits om den folkkäre poeten efter den novemberdagen 1961. Ofta uppstår annars ett tystnadens vakuum kring författare efter deras bortgång. Så blev det inte med Nils Ferlin. Hans ord lever av egen kraft och når oss ständigt i olika tonsättningar och utgåvor. Forskare och trubadurer fördjupar bilden.

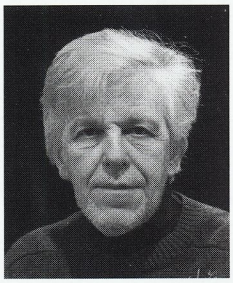

Esse Jansson, kulturredaktör på Norrtelje Tidning 1968-99, sedan 1999 redaktör för Poste Restante. Foto: Curt Lundblad

Ferlinsällskapet hävdar hans verk och eftermäle. Norrtelje Tidning hör sen länge till de trognaste minnesvårdarna. Då jag 1968 installerat Esse Jansson som kulturredaktör i Norrtälje tycktes vida perspektiv och lokala vinklingar lika tryggade. Nils skulle sitta i orubbat bo. Esse är ju själv från Länna och hade flitigt rapporterat om Ferlinsällskapet långt innan han blev redaktör för Poste Restante.

Drömmare och dåre

Nu är vi fjärran från den istid då poetens namn praktiskt taget var tabu i Roslagens husorgan. När skalden 1948 harangerades som drömmare och dåre i Norrtelje Tidning – i positiv mening men anstötligt för några – var uttrycket i själva verket en återklang av Nils Ferlins egna ord från debutbokens allra första sidor.

Nu kanske belackarna har läst ett stycke längre.

Harald Hultman var 1955-71 chefredaktör för Norrtelje Tidning och på 1960-talet också ordförande i Roslagens konstnärsgille. 1971-78 var han korrespondent i Wien och därefter chefredaktör för Östgöta Correspondenten. Från 1980-talet verksam som kulturskribent i svensk och utländsk press. Han har publicerat ett tiotal skrifter och böcker.

Skiss av Harald Hultman.

Nils Ferlin till minne

Vad är att säga
när Dödens besjungare
sluts i den åtrådda
mullens famntag?
Intet.
Ingen må beklaga
hans bortgång.
Alla må unna honom
mullens ro.

Genom en fasans öken
kämpade han sig fram
till den stund
då världens oro vek
och anden blåste ut
med höstvindarna
som en grå liten fågel
mot ingenmansland.

Hyckleriets och
orättens bekämpare,
sanningens folkkäre poet,
vi känner stolthet över
att du var vår gäst
här i Roslagen.
Vårt tack, vårt farväl!

EVERT WALLERT

Äntligen har ett permanent Ferlinmuseum invigts i Filipstad

Lördagen den 12 mars blev en minnesvärd dag för alla Ferlinälskare. Det var dagen då Museet Kvarnen i Filipstad tog steget från bygdemuseum och konstsalong, till ett Ferlinmuseum. Dikt och visa fanns givetvis med på programmet och som en extra krydda visade Bertil Hladisch sina porträtt på morbror Nils.

– Äntligen en permanent Ferlinutställning i skaldens barn- och ungdomsstad Filipstad, säger Ferlingruppens ordförande Bengt-Olof Löf.

Att invigningen av Nils Ferlins museum väckte intresse, märktes av den stora tillströmningen av folk. Museet Kvarnen fylldes och förväntan spred sig. Kulturföreningen Kulörta Lyktor har idag övertagit kommunens tidigare ansvar för driften av Kvarnen och det var därför helt naturligt att det var föreningens ordförande Hans Nahlbom, som hälsade besökarna välkomna. Bland talarna fanns också Ferlingruppens ordförande Bengt-Olof Löf och konstnären Bertil Hladisch.

Bertil anknöt till familjen Ferlins nära kontakt med Ferlingruppen genom åren. Till en början inte minst genom Bertils mamma Ruth, Nils Ferlins yngsta syster. Nu visade familjen sin uppskattning och överlämnade en gitarr som varit i Nils Ferlins ägo. Ett fint blickfång i utställningen! Gitarren för övrigt en gång i

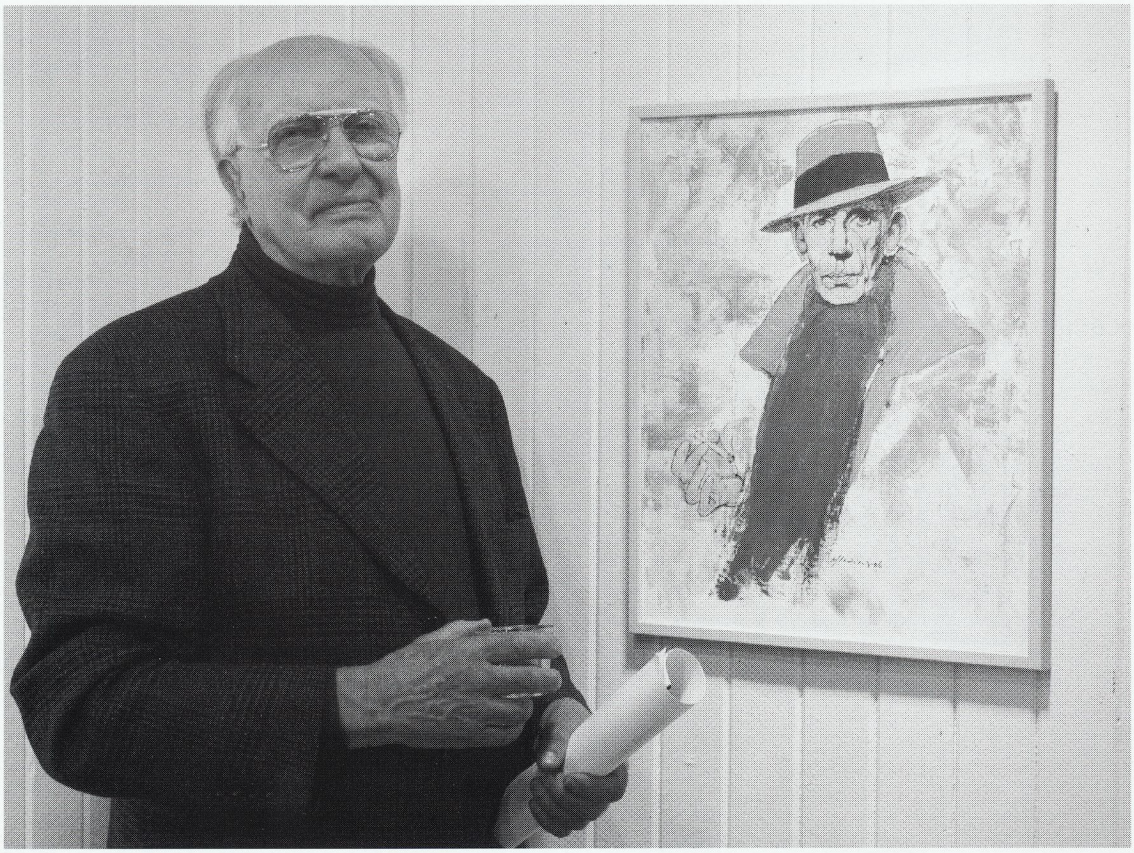

Samtidigt med museiinvigningen, öppnade Bertil Hladisch en konstutställning med porträtt av morbror Nils.
Foto: Rolf Mårth

Vissångaren Rolf Mårth, Ferlingruppens ordförande Bengt-Olof Löf, konstnären Bertil Hladisch, kommunalrådet Anders Nilsson, ordföranden i Kulturföreningen Kulörta lyktor Hans Nahlbom och skådespelaren Calle Stjernlöf, medverkade i programmet när Ferlinmuseet på Kvarnen invigdes.
Foto: Ann Sjöberg

tiden inköpt på Fernströms musikaffär i Filipstad. Affärsägaren Albin Fernström skrev egna kompositioner och till några köpte han texter av Nils Ferlin och det ledde i sin tur till skivin-spelningar. Rallarevalsen och Skidlöparvalsen, är ett par exempel från det samarbetet.

Själv hade undertecknad (Rolf Mårth) nöjet att få uppträda med några visor, tillsammans med reciterande skådespelaren Calle Stjernlöf. Mitt musikval utgjordes av Ove Engströms tonsättningar av Barfotabarn och Cirkus och egna musiken till Det finns så många gårdar. Calle Stjernlöf läste bland annat Skymning, I folkviseton och Vid diktens port.

Kommunalrådet Anders Nilsson klippte bandet och förklarade utställningen invigd. Det gjorde han med en travestering av Ferlins dikt Nöjen, där Kvarnen nu har en och annan utställning och Ferlin att titta på.

Ja där fanns mycket att titta på för premiärbesökarna av den nya utställningen. Från de tidiga åren i Filipstad med Cirkus Tigerbrand, marknaden Oxhälja och revyer och kupletter, till ett rum där besökarna kan slå sig ned under en stjärnhimmel och lyssna till när skalden själv läser sina dikter. Ferlinvisorna har fått en speciell uppmärksamhet och den som vill fördjupa sig, kan läsa vad som är skrivet av och om Ferlin.

Sara Brolin har varit formgivare av utställningen. Foto: Bengt-Olof Löf

Utställningen har kommit till efter formgivning av Sara Brolin och både Kulturföreningen Kulörta lyktor och Ferlingruppen, har prak-

Det var många som samlades för att vara med om invigningen. Här är det skådespelaren Calle Stjernlöf som läser dikter. Foto: Bengt-Olof Löf

tiskt medverkat i arbetet med utställningen, där konstnären Janne Samuelsson varit till stor hjälp.

Egentligen är Ferlinmuseet något man väntat länge på, inte bara i Filipstad. Att Ferlin och Filipstad är begrepp som hör ihop sattes definitivt på kartan, när Ferlinstatyn invigdes i maj 1975. När Ferlingruppen sedan kom till 1983, för övrigt samma dag som Ferlinfrimärket i valör 6 kronor gavs ut, ingick arbetet med ett museum i planerna. Till en början blev resultatet en Ferlinhörna på andra våningen, när Museet Kvarnen invigdes 1986. Sedan följde flera år med sommarutställningar med Ferlin, i Kvarnens konstsalong. Den 12 mars 2005 togs steget till ett permanent Ferlinmuseum, som både idémässigt och utrymmesmässigt, har ambitionen att utvecklas.

ROLF MÅRTH

Ferlinmuseet på Kvarnen i Filipstad
tel 0590-151 98
Öppettider: Tisdag-söndag 13-17.

Rolf Mårth provspelar Nils Ferlins gitarr, som finns att beskåda på museet i Filipstad. Foto: Bengt-Olof Löf

CIRKUS

Text: Nils Ferlin *Musik:* Ove Engström

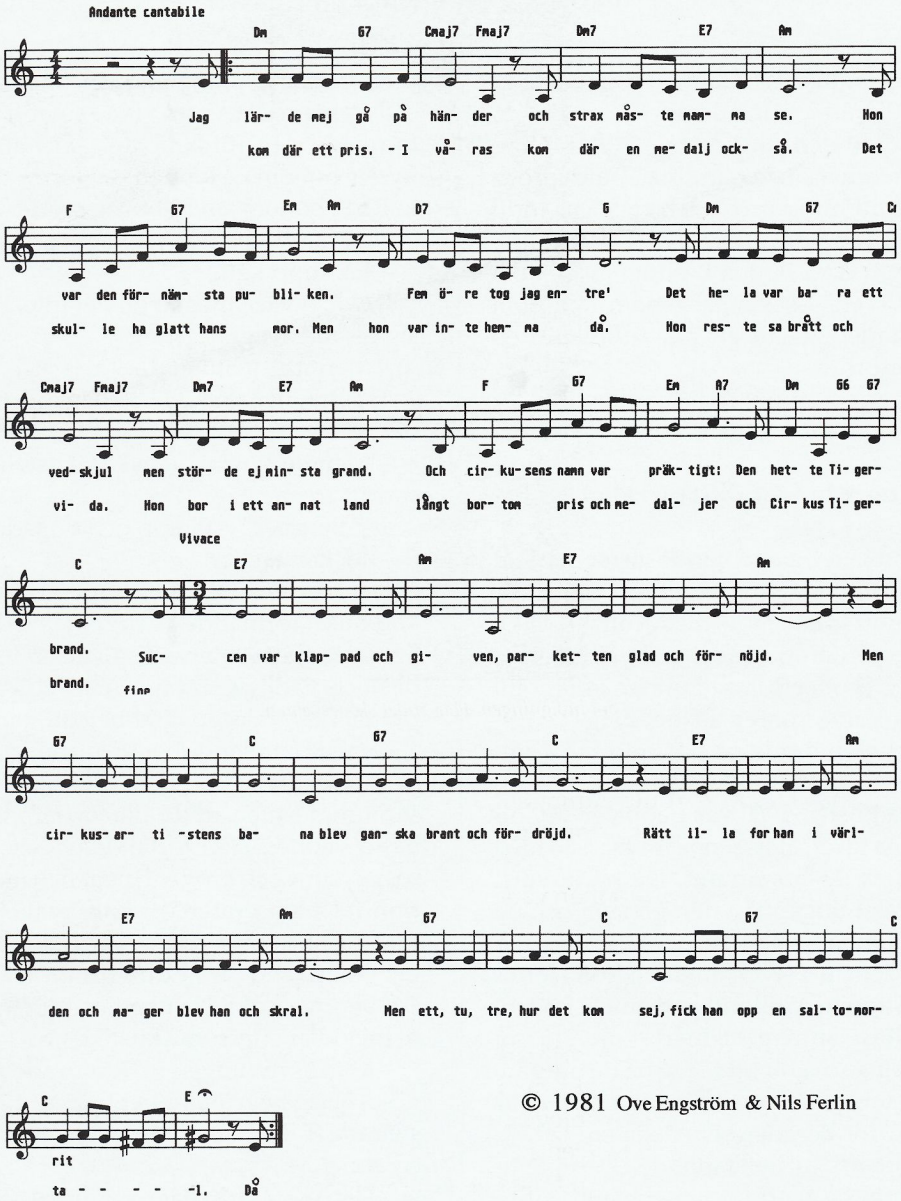

© 1981 Ove Engström & Nils Ferlin

Tonsättningen av Nils Ferlins dikt "Cirkus" gjorde jag våren 1981 inför min första Ferlinturné, som skulle gå av stapeln på hösten detta år. Med på turnén var sex duktiga musiker ur Strängnäsensemblen som också kom att medverka på min första Ferlinskiva, "I livets villervalla".

Där låg "Cirkus" som öppningsspår. Genom åren jag haft äran att sjunga den på scener runt hela landet liksom i radio och TV.

Jag tycker själv att det är en av mina bästa tonsättningar, men i början fick jag många gliringar av kollegor: "Hur vågar du ge dig på en Ferlindikt som Lille Bror Söderlundh har tonsatt?" Den som gav mig modet var salig Tor Bergner, av Ferlin döpt till Broder Tor, som när han hörde min tonsättning sa:

"Ove, gratulerar – du har upptäckt och musikaliskt gestaltat scenförändringen i tredje versens cirkusliknande utrop: Succén var klappad och given, parketten glad och förnöjd etc. Nu tror jag Nils applåderar i sin himmel!"

Jag blev oerhört glad över berömmet.. "Cirkus" har sen dess en central plats i min Ferlinföreställing. Nu förbereder jag en nyinspelning av den på min kommande, tredje Ferlinskiva.

OVE ENGSTRÖM

Broder Tor i vardagsrummet

GÖRAN HOLMQUIST

"Rolf Holmquist med familj önskas en god jul 1960! Vännen Tor Bergner".

Så dedicerade den före detta artillerivolontären Tor Bergner sin vissamling "Fjällviol och anemone" till min far. Tor Bergner var född 1913 och fem år äldre än honom. De var kurskamrater vid A 8 i Boden i mitten av 30-talet och de behöll en viss kontakt genom åren. Som pojke träffade jag vid ett par tillfällen den yvige visfarbrorn.

Entrén var magnifik! Artisten klev in i vår hall och slog ut med högerarmen i en dramatisk gest.

– Systrar och bröder, jag är lycklig! Jag har gråtit . . .

Pojken hukade bakom närmaste möbel; vad var det för galning som kom på besök? Sådant blev mitt första möte med Konst & Dikt. Tor Bergner föredrog, på förslag av Nils Ferlin, att kalla sig Broder Tor, sedan han anlänt till Klaras bohemkvarter efter kriget. Ex-norrlänningen hälsade på hos min far, kompisen från volontärutbildningen.

Tidigt på hösten 1960 var pappa en av initiativtagarna till ett återseende för klassen med anledning av 25-årsminnet. De hade varit dryga 30-talet unga män den gången och de flesta hörsammade inbjudan. Tre var kvar vid A 8, bland dem just styckjunkaren Rolf Holmquist vid Åttonde Artilleriregementet i Boden. Det var han som gjorde det mesta av efterforskningarna för att få tag på de tidigare kurskamraterna. Och en av de återfunna var tonsättaren Tor Bergner i Funäsdalen.

I Norrbottens-Kuriren fanns den 29 september ett referat samt ett foto med bland andra just Tor Bergner. I artikeln berättades att "Efter en rundtur runt Boden avslöts dagen med festmiddag där tonsättaren och skalden Tor Bergner underhöll med sång, musik och recitation."

Estradör, gamäng och sällskapsbroder

När Tor Bergner, eller "Totte" som min far kallat honom, klev in i radhushemmet vid Luleälven var han den etablerade Estradören, men också gamängen, den underhållande sällskapsbrodern som visste sin roll. Han omfamnade den förskräckte taxichaffisen och kysste honom på kinden – i Norrbotten! – och kallade honom sin bilburne broder.

Min far ville bjuda på något att dricka.

– En kopp kaffe?

– Nej, tyvärr, magen tål det inte, ursäktade sig gästen artigt.

– Men något annat då. Te, läsk. . .?

Tor Bergner skakade beklagande på huvudet.

– Men en konjak kanske? dristade sig farsan att fråga.

Tor Bergner lyste upp och bugade djupt.

– Tackar, tackar!

Det blev en afton att minnas, där inte bara vad huset förmådde av bryggt och destillerat konsumerades, utan också verser deklamerades och vådliga skrönor med viss autentisk prägel fick småstadsgrabben att gapa.

Den vittfamnande berättade om glädjen och äventyret att ha haft flera hustrur – dock inte samtidigt – men att de alla fortfarande var de bästa vänner. Han förtäljde också om generösa systrar och bröder i med- och motgångar. Min far har berättat att han kvällen före ett viktigt skriftligt prov i furirskolan hörde gitarrklinkande från duschrummet. Där satt Tor Bergner hukad över gitarren och plockade ut melodier eftersom akustiken var så bra där.

– Men skrivningen . . .? undrade min far.

– Äh, jag begriper ingenting av allt det där, svarade Tor obekymrat, och fortsatte musicerandet.

– Det blev aldrig någon militär bana för honom, som farsan efteråt konstaterade.

Ett möte i Gamla stan i Stockholm

Något år efter kurskamraternas återträff mötte hela familjen honom i Stockholms innerstad. Pappa berättade just om hur bohemer och kulturpersonligheter förr umgicks på Klarakvarterens caféer och i Gamla stans krogar, då en elegant men ändå uppknäppt herre kom gående.

Estradören Tor Bergner i full aktionpå scenen. Foto: Esse Jansson.

– Nämen tjenare Totte" hälsade farsan och den stilige herrn hejdade sig som i en tanke och lyste upp.

Från det där mötet i en gatukorsning kommer jag ihåg hur Tor Bergner plötsligt anropade en ung polis, klappade om denne, åberopande ett själsfrändskap som mest tycktes genera konstapeln.

Broderskapet bar inte riktigt över generationerna.

Som Bo Teddy Ladberg skrev på konvolutet till hans första album "Broder Tor": "Möjligen skulle han i vissa svarta stunder kunna tänka sig utesluta broder polisen, men det skulle i så fall endast drabba unga färskingar, som inte riktigt har förståelse för sjungande bröder efter en afton på Källaren Freden, den Gyllene".

Jag träffade honom bara ytterligare en gång. Broder Tor framträdde på Bodens stadsbibliotek – kan det ha varit 1966? – och åhörarna fyllde det lilla rummet. Han var underhållande och sirligt chevaleresk. Gjorde en alltför yvig gest i en deklamation och var nära att välta en vas med blommor. Fångade den uppmärksamt med en snabb rörelse och utbrast spontant att: "Man ska vårda det vackra!"

Det kan ha varit det året jag på julafton fick albumet där Broder Tor besjunger Nils Ferlin, Birger Vikström, Emil Hagström, Helmer Grundström och sig själv. På omslagsfotot står han med svårmodig min i en gränd i Gamla stan, med gitarren prydd av ett lappsnöre. Då stördes jag, tonåringen i Bov Dylans fotspår, av de stråkar och gammaldags vistradition som genomsyrade de fjorton melodierna Broder Tor tonsatt. Men strax insåg jag förstås, att arrangemangen av orkesterledaren Lennart Hanning var rätt tänkta.

Tor "gav liv och fart åt rim och vers!"

I teaterföreställningen "Cirkus Tigerbrand" om Nils Ferlin, hans liv och tid, på Helsingborgs stadsteater många år senare, ingick dikter tonsatta av bland andra Tor Bergner. Det var trivsamt, men utan den smärtande nerv och det mörka stråk av nordisk melankoli som så tydligt hörs i dikterna och visorna. Och även om skådespelarna tog ut svängarna där uppe på scenen vill jag påstå att det var roligare cirkus den där gången i barndomshemmet då Ferlins tonsättande broder med schvung gav liv och fart åt rim och vers!

Allt begrep jag väl inte då, där jag storögt höll mig bakom de vuxnas glammande, men jag minns än hur den storvulne mannen bar med sig vittnesbörd om ett annat liv, en annan värld, andra möjligheter och nödvändigheter. Han spelade nog lite teater, trivdes i rollen som överlevande Klarabohem, men han gav en pojke aningar om en tillvaro bortanför ett inrutat yrkesliv och småstadsmentalitet.

Tack, Broder Tor!

Helmer Grundström – "glesbygdens

ESSE JANSSON

I förra numret av Poste Restante (Nr 2/2004) uppmärksammades tre hundraåriga, framlidna, författare. Det var Per Nilsson-Tannér, Olle Svensson och Johannes Edfelt. Det kom snart ett brev till Poste Restantes redaktör från Hans O Alfredsson, medlem i Nils Ferlin-sällskapet sedan många år, som bland annat skrev:

"Men jag saknar en 100-åring, Helmer Grundström, Ferlins broder i Klara och Ferlinstipendiat tillika. Han skulle ju också ha fyllt 100 i år. Som du säkert vet har det i dagarna kommit ut två böcker av hans posthuma hand, ett fylligt dikturval (120 dikter) betitlat Det är nog (Kvints förlag) och ett likaledes fylligt (250 sidor) urval av hans tidiga journalistik, betitlat Skogens talan (Ord & Visor förlag). Kanske har du redan recenserat i NT?

Hur som haver, nog kunde väl´n Helmer få ett ord i . . . nej inte i Clarté utan i Nils Ferlins och din förnämliga skrift."

Tyvärr missade redaktören – och ingen annan kom tydligen heller ihåg – denne jubilar. Och eftersom jag inte längre är verksam i Norrtelje Tidning hade jag ingen tillgång till några recensionsexemplar. av de nämnda böckerna.

Men tack, Hans O för uppmärksamheten, och den vänliga raden på slutet i brevet! Här kommer nu något om Helmer i efterhand, men beklagligt nog lärde jag inte känna honom och får därför nöja mig att citera vad ett par andra har skrivit.

Tungviktaren i Klara

I boken "I klarabohemernas värld" av Sven O. Bergkvist och Dan Mellin (Carlsson Bokförlag, 1993), skriver Sven O. Bergkvist under rubriken "Helmer Grundström – tungviktare i Klara" inledningsvis: "Många klarabohemer fick finna sej i att vara ´ganska mager om ben, tillika om armar och hals´, för att än en gång citera Nils Ferlin. Men det fanns tungviktare också när det gällde dansen i nasarevalsen. Helmer Grundström var en sådan. Men så delade han också sin tid mellan Klara och boxningsgängen – han var lika hemmastadd i båda lägren. Man kan säja att Helmer var en ömsint fajter med en laddad vänsterkrok."

Född "langt nol i väla"

Helmer Grundström var född 1904 i Grundsjö by, "langt nol i väla" som det heter i en av hans dikter. "Han hade samma torftiga bakgrunds- och uppväxtelände som de flesta 30-talsförfattarna och klarabohemerna. Som ung arbetade han som flottare, vägarbetare och timmerhuggare. Vägen ut i ´stora världen´ och till Klaras villervalla gick via lantmanna- och folkhögskola", skriver Sven O. Bergkvist.

Helmer Grundström debuterade 1929 på Tidens förlag med diktsamlingen "Skum". Två år senare kom på samma förlag "Här nere på jorden", och 1939 "Detta är mitt land" på Wahlström & Widstrands förlag, för att nu nämna några av de tidigare utgåvorna.

Sven O. Bergkvist skriver att "Helmer Grundström har i sitt skapande ständigt återvänt till sin norrländska ursprungsmiljö. Han har skurit realistiska bilder ur landskapets karghet och berättar i personlig klartext om människor i kallblåsiga ödsligheter. Men hans ofta grovkorniga dikter har en inneboende vekhet och många av dem är också sångbara och flera av dem har tonsatts, bland annat av vännerna Tor Bergner och Thorstein Bergman."

"Blev hela folkets poet"

Helmer kom tidigt till Klara, "redan i början av 30-talet, på Ferlin och Arendorffs tid under Cosmopoliteepoken", skriver Sven O. Men det skulle ta tid innan "särlingen Helmer" slog igenom som diktare.Det var, enligt Sven O. först i samband med "När skogens källa sinar "– som utkom till hans 70-årsdag 1974 – som han blev hela folkets poet.

"Man gjorde ett stort TV-program kring honom och hans diktning och man läste hans dikter och sjöng hans tonsatta visor."

Dante"och Nils Ferlins broder i Klara

"Fast det var lite sent", menade Helmer på Sven O. Bergkvists fråga hur det var att vara kändis.

"Glesbygdens Dante"

I Svenska Dagbladet (30/11 2004) skrev Tom Hedlund om de båda böcker som utkom i samband med 100-årsminnet av Helmer Grundströms födelse och som Hans O Alfredsson nämnde i sitt brev. Dikturvalet "Det är nog" har redigerats av Lennart Frick och "Skogens talan", som innehåller ett urval tidnings- och tidskriftsartiklar, har redigerats av Gunnar Balgård.

Tom Hedlund skriver bland annat: "Grundström var en av Klarabohemerna, och hans unika bidrag till den kretsen var hans diktning med rötter i den fattiga glesbygd på gränsen mellan Lappland och Ångermanland där han hade vuxit upp.

Knotigare och mer illusionslös glesbygdspoesi har ingen skrivit. [- - -] Det finns en skarptecknad och brutal realism i Grundströms bilder, som ändå inte får skymma det faktum att hans glesbygd är en väldig scen, där mänskliga ödesdramer spelas upp i korthuggna fragment. När han i sin kanske mest kända dikt – som för övrigt är en av hans få dialektdikter – förlägger sin diktning ´langt bort i helvitta / langt nol i väla´, blir han ett slags glesbygdens Dante som placerar ut sina gestalter i ett nordligt inferno. [- - -]"

Mildare är tongångarna i ett par 50-talssamlingar, skriver Tom Hedlund, "där det kantigt lakoniska löses upp och versen ofta får visans karaktär."

Om boken "Skogens talan", skriver Tom Hedlund: "Den avsevärda bredden i Grundströms journalistik så som vi möter den i de 33 texter som Balgård har samlat, kan kanske överraska. Förutom ingående skildringar av skogsarbete i norr eller samernas situation, skriver han initierade resereportage från västra Irland och London, och han rapporterar som krigskorrespondent från norra Finland.."

Det framgår också att Gunnar Balgård har en biografi över Grundström under arbete.

"Den är välkommen när den kommer ut; Helmer Grundström är en författare att intressera sig för långt bortom alla jubileumsår", avslutar Tom Hedlund.

Det sistnämnda är ju trösterikt med tanke på att vi i Poste Restante glömde Helmer under jubileumsåret!

Helmer Grundström avled 1986.

Nils Ferlin på nätet!

Nils Ferlin-sällskapet har en hemsida som sköts av Gunnar Warren.

Det finns även en länk till min e-postadress, där Ni kan göra adressändringar eller komma med frågor om Nils Ferlin-Sällskapet.

Adressen är http://go.to/ferlin alternativt http://user.tninet.se~jll006w/nfindex.htm

Vill Ni skicka e-post direkt till mig är min e-mail: annika.luttropp@swipnet.se
Gunnars e-post är: jll006w@tninet.se

Annika Luttropp *(sekreterare)*

Nya medlemmar

Bengt Ingemar Andersson, Ellstavägen Enebo
740 12 KNUTBY
Jörgen Becker, Ludvigsbergsgatan 19, 2 trp.
118 23 STOCKHOLM
Bengt Eriksson, Klamparegatan 20, 804 31 GÄVLE
Maud Granberg, Floragatan 5, 2 trp.
114 31 STOCKHOLM
Karl-Erik Grudd, Millåkersgatan 17, 792 31 MORA
Lennart o.Gunborg Haglund, Granvägen 12
432 33 VARBERG
Jan Höijer,Djurgårdsgatan 25 A, 1 trp.
647 30 MARIEFRED
Bo Jakobsson, Tröskvägen 58, 175 52 JÄRFÄLLA
Margareta Jarskog, Isnäs Sjövalla
610 25 VIKBOLANDET
Sten Johansson, Slipgatan 4, 6 tr
117 39 STOCKHOLM
Mikael Larsson, Skånegatan 105 A, 2 trp.
116 35 STOCKHOLM
Bengt Ransjö,Klubbacken 53, 129 39 STOCKHOLM
Thomas Risgaard, Kämpegatan 5
451 32 UDDEVALLA
Herbert Thunström, Skeppstavägen 20
124 30 BANDHAGEN
Lars Törnblom, Kopparvägen 25, 176 72 JÄRFÄLLA
Språk-och Litteraturcentrums Bibliotek
SOL-Bibliotek,Att: Tommy Johansson, Box 201
221 00 LUND

Till Nils Ferlin i Stockholm och Filipstad

1.

Det står en man och fryser
på en gata i Stockholms stad.
Inga tändstickor har han
och inte verkar han glad.

Har har stått där så länge och prövat
att tända en cigarett
Men alla har slutat att röka,
på rökare tittar man snett.

Ibland stannar någon och tänker:
Jag känner igen den där . . .
Det var nånting med morsan och cirkus
och att hon inte längre är här.

Han verkar rätt mager om bena
tillika om armar och hals.
Bäst att gå innan fler av samma sort
kommer fram och drar en vals.

*

2.

Det var auktion och jag stod där
och vinkade åt en vän.
Då hade jag plötsligt bjudit
på en keps för femton spänn.

Jag blev förstås förvånad,
men kepsen passa mitt skaft.
Auktionsförrättaren skratta och sa:
Den kanske Ferlin har haft!

Kepsen tog jag sedan med mig
när jag for till Filipstad.
Jag trodde att det skulle göra
Nils Ferlin en smula glad.

Där sökte jag upp poeten
för att han skulle få sig ett skratt.
På bänken satt en konstig figur
i frack och cylinderhatt.

Då försökte jag själv i Nisses keps
få upp en saltomortal.
Men det ekade bara ensligt och tomt
i huvudets diktarsal.

Kepsen lämnar jag därför över
till nån annan mänsklig figur.
Nils sitter kvar på bänken
och väntar på bättre tur.

Dikten är ensam som Nils Ferlin
bland fattigt folk och bland rika.
Sällan bryr någon sig om en vers
– och stjärnorna kvittar det lika.

LARS LÖFGREN

Två verser av Lars Löfgren, framförda vid Värmländska Akademiens offentliga sammankomst i Filipstad den 28 april 2004.

Lars Löfgren, tidigare Dramatenchef och styresman för Nordiska museet, var ledamot i Nils Ferlin-sällskapets styrelse 1997-2000.

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2004

Nils Ferlin-sällskapet har efter årsmötet den 8 maj 2004 i Brygghuset, Norrtullsgatan i Stockholm, bestått av de ordinarie ledamöterna:

Jan Mårtenson, ordförande
Tor Englund, skattmästare
Annika Luttropp, sekreterare
Ove Engström
Esse Jansson
Monika Lilja
Karl Rikard Richardsson
Jenny Westerström

samt av suppleanterna:
Evy Claeson
Rolf Mårth
Jimmie Svensson

Redaktör för Poste Restante har Esse Jansson varit.
Revisorer: Christer Knutsson och May Midfalk.
Valnämnden har bestått av Eric Midfalk, sammankallande, Maj-Brit Carlsson och Elisabeth Jonsson-Österdahl.
Styrelsen har under året haft två ordinarie sammanträden.

Årsmötet ägde rum lördagen den 8 maj i Brygghuset på Norrtullsgatan i Stockholm. Therése Juel underhöll och bokbindare Göran Christoffersson visade sin nästan kompletta samling med inbundna böcker av Nils Ferlin.

Onsdagen den 12 maj fick medlemmarna i Nils Ferlin-sällskapet ett unikt tillfälle att besöka Nils Ferlins och hans mammas lägenhet på Rörstrandsgatan 42, 2 trp ö. g. Nuvarande ägaren Mattias Juth, som är stor Nils Ferlinfantast, upplät generöst sin lägenhet till beskådande. Två systerdöttrar till Nils Ferlin, samt den enes svärdotter och barnbarn deltog.

Söndagen den 8 augusti hölls den traditionella Ferlindagen i Länna i Roslagen. Dagen inleddes med en temagudstjänst i Länna kyrka med kyrkoherde Liisa Björklund. För predikan svarade Esse Jansson, som utgick från en essä skriven av framlidne prosten Sven Solén, vän till Nils Ferlin Den hade rubriken "Nils Ferlin. Religiösa inslag i hans diktning."

Även för inledningen av Ferlindagen svarade Esse Jansson som i korta drag berättade om Nils och Hennys liv i Länna. Stor succé gjorde sedan sångarparet Ulla Roxby och Ove Engström som svarade för ett förnämligt Ferlin-program.

Nils Ferlin-sällskapet och Selma Lagerlöfsällskapet hade ett gemensamt framträdande i Kungliga Biblioteket onsdagen den 6 oktober. Karin Söder, ordförande i Selma Lagerlöfsällskapet och vår ordförande, Jan Mårtenson, inledningstalade och ett flertal artister från de båda sällskapen sjöng och reciterade.

Nils Ferlin-sällskapet har fått motta flera handskrivna dikter av Nils Ferlin till hans vän Vilhelm Moberg, skänkta av Mobergs dotter Margareta Ahlberg. Dikterna är nu inramade och finns även återgivna på Nils Ferlin-sällskapets hemsida. De publicerades i Poste Restante nr 2/2004.

Torsdagen den 21 oktober delade ordföranden Jan Mårtenson ut 2004 års Ferlinpris ut i Riddarsalen på Stadsmissionens Konferens- & Festvåning i Gamla stan i Stockholm. Nils Ferlin-priset gick till Katarina Frostenson, som läste några dikter ur sin senaste diktsamling. Trubadurpriset gick till Finn Zetterholm, som underhöll med egna visor.

Efter prisutdelningen avåts den traditionella festmåltiden.

För underhållningen svarade, förutom pristagarna, Tor Englund, Lilian Ahlm, Ove Engström, Monika Lilja, Sven Lilja och Henry Iserman.

Styrelsen framför ett varmt tack för alla de gåvor och bidrag som influtit under året och som hjälper till att stärka Sällskapets ekonomi.

Ett speciellt tack till Anders och Eva Blom för deras generösa bidrag och till Coleur Konsthandel/Peder Engström.

Av årets Resultat och Balansräkning, som återges här intill, framgår bland annat:

att sällskapet har en sund ekonomi.

att årets bokslut uppvisar ett överskott på kronor 700:49, tack vare de generösa gåvorna.

att kassa och bankbehållning uppgår till kronor 355 237:91.

Resultatrapport

Nils Ferlin sällskapet (16)

Utskrifts-ID: 652

Period: 0401-0412
Senast registrerade verifikat: 218
Utskriven: 050129 16:11 av KM

Jämförelsen med föregående år är preliminär.

Konto	*Benämning*	*Föregående år 0301-0312 (tkr)*	*Avvik*	*Resultat 0401-0412*	*Ackumulerat 0401-0412*
RÖRELSENS INTÄKTER					
Nettoomsättning					
3010	Medl avgifter	88,6	-15%	75 020,00	75 020,00
3012	Gåvor	78,8	-29%	55 925,00	55 925,00
3014	Samkväm och lotterier	37,1	-22%	29 020,00	29 020,00
3015	PR äldre årgångar	0,0	-100%	0,00	0,00
3018	Ferlin tallrikar	0,0	#%	3 140,00	3 140,00
3020	Räntor	7,1	-17%	5 855,49	5 855,49
Summa nettoomsättning		211,6	-20%	168 960,49	168 960,49
SUMMA RÖRELSENS INTÄKTER		211,6	-20%	168 960,49	168 960,49
RÖRELSENS KOSTNADER					
Material och varor					
4010	Poste Restante	-87,2	4%	-90 821,00	-90 821,00
4011	Stipendier	-50,0	-20%	-40 000,00	-40 000,00
4014	Samkväm	-38,8	-31%	-26 924,00	-26 924,00
Summa material och varor		-176,0	-10%	-157 745,00	-157 745,00
BRUTTOVINST		35,6	-68%	11 215,49	11 215,49
Övriga externa kostnader					
6090	Övriga kostnader	-3,1	103%	-6 336,00	-6 336,00
6250	Postbefordran	-3,8	9%	-4 179,00	-4 179,00
Summa övriga externa kostnader		-6,9	51%	-10 515,00	-10 515,00
Personalkostnader					
5990	Reklam & PR	-1,6	-100%	0,00	0,00
Summa personalkostnader		-1,6	-100%	0,00	0,00
SUMMA RÖRELSENS KOSTNADER		-184,6	-9%	-168 260,00	-168 260,00
RÖRELSERESULTAT		27,0	-97%	700,49	700,49
ÅRETS RESULTAT		27,0	-97%	700,49	700,49

GÅVOR TILL NILS FERLIN-SÄLLSKAPET

Ulla Adwall	500:–
Sigvard Axensten	200:–
Peder Enström	10 000:–
Åke Ingelmo	100:–
Henry Iserman	100:–
Nils Johansson	100:–
Birgit Nilsson	150:–
Kurt Stolte	100:–
Gertie Wretman	300:–
Ulla Wärmnäs	100:–
Övriga	450:–
Totalt:	12 100:–

VAR GOD OBSERVERA

att alla meddelanden om ändringar av namn eller adress (skriv tydligt, texta, tack!) skickas direkt till Nils Ferlin-Sällskapets medlems-sekreterare:

Annika Luttropp
Surbrunnsgatan 55, 8 tr
113 27 STOCKHOLM
☎ 08-32 99 84

Balansrapport

Nils Ferlin sällskapet (16)

Utskrifts-ID: 649

Period: 0401-0412
Senast registrerade verifikat: 218
Utskriven: 050129 16:07 av KM

Ingående balanser är preliminära.

Konto	*Benämning*	*Ingående balans 040101*	*Förändring 0401-0412*	*Utgående balans 041231*
TILLGÅNGAR				
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Materiella anläggningstillgångar				
1920	Postgiro	32 876,85	22 295,00	55 171,85
1940	Östgöta Banken CE fond 93826	126 786,62	-12 776,25	114 010,37
1950	Östgötabanken	207 194,44	-21 368,26	185 826,18
Summa materiella anläggningstillgångar		366 857,91	-11 849,51	355 008,40
SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		366 857,91	-11 849,51	355 008,40
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR				
Kortfristiga fordringar				
1310	Interima fordringar	0,00	930,00	930,00
Summa kortfristiga fordringar		0,00	930,00	930,00
SUMMA OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR		0,00	930,00	930,00
SUMMA TILLGÅNGAR		366 857,91	-10 919,51	355 938,40
EGET KAPITAL OCH SKULDER				
Obeskattade reserver				
2880	Nils Ferlin fonden	-40 000,00	0,00	-40 000,00
2881	Curt Enström fonden	-142 875,00	0,00	-142 875,00
2885	Ständ medl fond	-38 456,00	3 845,00	-34 611,00
Summa obeskattade reserver		-221 331,00	3 845,00	-217 486,00
Kortfristiga skulder				
2092	Kapitalkonto	-104 476,91	0,00	-104 476,91
2311	Förutbet medl avg	-41 050,00	7 775,00	-33 275,00
Summa kortfristiga skulder		-145 526,91	7 775,00	-137 751,91
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		-366 857,91	11 620,00	-355 237,91
ÄNNU EJ BOKFÖRT RESULTAT		0,00	700,49	700,49

REVISIONSBERÄTTELSE

Undertecknad, som utsetts att granska Nils Ferlin-sällskapets räkenskaper för år 2004 får härmed avge följande revisionsberättelse.

Jag har granskatt bokföringen, kontrollerat bank- och postgirosaldon samt bokslutshandlingar.

Beträffande den ekonomiska ställningen per 31 december 2004 hänvisas till balans- och resultaträkningarna, som visar ett överskott på 700 kronor.

Böckerna är förda med omsorg och revisionen har inte givit anledning till några anmärkningar.

Jag tillstyrker

att balans- och resultaträkningarna fastställs

att kassören och styrelsen beviljas ansvarsfrihet för den ekonomiska förvaltningen.

Stockholm i februari 2005
CHRISTER KNUTSON

OBS! Glöm inte medlemsavgiften!

Nu är det dags att betala årsavgiften till Nils Ferlin-sällskapet för år 2005 – glöm inte det!

Även med höstnumret medföljer ett inbetalningskort. Då kan du passa på att betala medlemsavgiften för nästa år, 2006.

Glömmer du att betala blir du struken ur medlemsregistret – och då får du heller inte Poste Restante!

INBJUDAN

Nils Ferlin-sällskapets medlemmar hälsas varmt välkomna till

ÅRSMÖTE

tisdagen den 10 maj kl 18.00

Plats: Stadsmissionens Konferens & Festvåning
Grillska Huset, Stortorget 3, 1 trp., i Stockholm.

OBS! Årsmötet äger rum i våningen till vänster och middagen intas i Riddarsalen till höger.

Middagen består av Kycklingpaj med sallad.
Ramlösa eller lättöl, samt kaffe/te och kaka ingår.

Priset är 200 kronor per kuvert.

Vin kan köpas i baren, 45 kr/glas eller 175/kr flaska.

OBS! Vill man ha vegetarisk paj måste detta anges på inbetalningskortet.

Sedvanlig underhållning av olika trubadurer vid kaffet.

Anmäla sker genom insättning av beloppet på Nils Ferlin-sällskapets Postgironummer 35 21 55-6 (eller på bifogade postgiroblankett) och ska vara Sällskapet tillhanda senast den 3 maj 2005.

OBS! Tänk på att posten tar ett par dagar att girera!

Ange gärna, förutom namn och adress, Ditt telefonnummer på talongen.

Väl mött till en vårlig Ferlinafton!

Styrelsen

Poste Restante Medlemstidning för Nils Ferlin-sällskapet nr 1, 2005
Ordförande: Jan Mårtenson, Karlaplan 14, 115 20 STOCKHOLM. Tel 08-660 98 39
Sekreterare: Annika Luttropp, Surbrunnsgatan 55, 8 tr, 113 27 STOCKHOLM. Tel 08-32 99 84
e-mail: annika.luttropp@swipnet.se
Skattmästare: Tor Englund, Sunnanvindsgränd 79, 177 71 JÄRFÄLLA. Tel 08-580 174 69
Sällskapets postgirokonto: 35 21 55-6
Redaktör för **Poste Restante**:
Esse Jansson, Länna Prästgård 6098, 761 93 NORRTÄLJE. Tel/Fax 0176-26 81 30
Tryck: Affärstryckeriet, Norrtälje.

MILJÖMÄRKT Trycksak lic nr 341 290

ISSN 0345-9519